

Evcil Hayvan Sahibi Olmanın Maternal Bağlanmaya Etkisinin İncelenmesi

Examining the Effect of Pet Ownership on Maternal Attachment

Emine Serap ÇAĞAN^{1*}, Rumeysa TAŞKIN², Ebru SOLMAZ³, Esra SARI⁴

^{1,2,3} Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ağrı, Türkiye.

⁴ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Van, Türkiye.

Özet

Bu araştırma evcil hayvan sahibi olmanın postpartum dönem maternal bağlanmaya etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma Ekim 2022–Mart 2023 tarihleri arasında online anket yöntemi ile gerçekleştirilmiş kesitsel türde bir araştırmadır. Araştırmaya 0-6 ay arasında bebeğe sahip 49 evcil hayvan sahibi olan, 35 evcil hayvan sahibi olmayan anne katılmıştır (n:86). Araştırma verilerinin toplanmasında sosyo-demografik özellikler tanıtım formu ve Maternal Bağlanma Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Evcil hayvan sahibi olan annelerin %75,5'inin kediye sahip olduğu, %6,1'inin evcil hayvan sahibi olmalarının gebelik düşüncesini etkilediği saptanmıştır. Evcil hayvan sahibi olan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalaması 97,26±6,59, evcil hayvan sahibi olmayan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalaması 97,82±4,57 olarak saptanmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda evcil hayvan sahibi olan annelerle evcil hayvan sahibi olmayan anneler arasında maternal bağlanma düzeyi açısından fark olmadığı saptanmıştır. Bu durumun araştırma örneklem sayısının yetersiz olması, annelerin bebek bakımı konusundaki yük artışı kaygısı nedeniyle olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evcil hayvan sahipliği, maternal bağlanma, postpartum

Abstract

This research was conducted to examine the effect of owning a pet on maternal attachment in the postpartum period. The research is a cross-sectional research conducted using the online survey method between October 2022 and March 2023. 49 pet-owning and 35 non-pet-owning mothers with babies aged between 0-6 months participated in the study (n: 86). Socio-demographic characteristics introduction form and maternal attachment scale were used to collect research data. The data of the study were analyzed using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 program. It was determined that 75.5% of mothers who own pets own a cat, and 6.1% say that owning a pet affects their idea of pregnancy. The mean maternal attachment scale score of mothers who own pets was 97.26±6.59, and the mean maternal attachment scale score of mothers who did not own pets was 97.82±4.57, and it was determined that there was no statistically significant difference. As a result of this study, it was determined that there was no difference in the level of maternal attachment between mothers who owned pets and mothers who did not own pets. It is thought that this may be due to the insufficient number of research samples and mothers' concerns about increasing the burden of baby care.

Key Words: Pet ownership, maternal attachment, postpartum

Atf için (how to cite): Çağan, E. S., Taşkın, R., Solmaz, E. & Sarı, E. (2024). Evcil hayvan sahibi olmanın maternal bağlanmaya etkisinin incelenmesi. *Nuh'un Gemisi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 25-33.

Gönderi Tarihi: 14.05.2024, Kabul Tarihi: 08.07.2024, Yayın Tarihi: 30.07.2024

1. Giriş

Maternal bağlanma, anne ile bebek arasında gelişen, kalıcı, çocuğun gelişimini, ilişkisini ve uyumunu etkileyerek yaşam boyu etkisini sürdüren eşsiz bir ilişkidir. Anne ile bebek arasında doğumdan itibaren sıcak, kalıcı ve yakın bir ilişkinin başlatılması ve tatmin edici etkileşim ve bağlanmanın oluşması maternal bağlanmanın gelişimini olumlu yönde etkiler. Yaşamın ilk yılında güvenilir bir bağlanma kurulmadığı takdirde, bebek duygusal, sosyal, fiziksel, zihinsel ve dil gelişimi sorunlar yaşayabilir (Kavlak ve Şirin, 2009; Mutlu ve ark., 2018; Vanwalleghem ve ark., 2023). Bowlby bebek ve anne arasındaki içten, yakın ve süreklilik gösteren ilişkinin hem anne hem de bebeğin psikolojik sağlığı için önemli olduğunu vurgulamıştır (Bowlby, 1988). Şüphesiz evcil hayvan sahipleri de hayvanlarıyla duygusal bağ kurmaktadır (Arpacioğlu, 2021). Kadınların annelik duyguları sadece çocuklarına değil, hayvanlara da yöneltebilir. Evcil hayvan sahiplerinin evcil hayvanlarına yönelik davranış kalıplarının, bir anne ve bir çocuk arasındaki davranışa benzer olduğu görülmektedir (Temesi ve ark., 2020). Evcil hayvan sahipliğine ilişkin yapılan çalışmalar, evcil hayvanların hem fizyolojik hem de psikolojik sağlık yararları sağlayabileceğine dair kanıtlar sunmaktadır (Westgarth, 2012). Bu doğrultuda yapılan çalışmalar evcil hayvan sahibi olmanın daha az stres, daha az sağlık sorunu ve daha yüksek bağlanma düzeyi sağladığını göstermektedir (Temesi ve ark., 2020). Ayrıca evcil hayvanların, özellikle kediler ve köpeklerin bağlanmaya psikolojik faydaları saptanmıştır. Evcil hayvanlarla olan etkileşimlerin oksitosin salınımını tetikleyebileceği belirtilmektedir (Levine ve ark., 2007; Beetz ve ark., 2012). Yapılan bir çalışmada gebelik boyunca yükselen plazma oksitosin seviyelerine sahip annelerin, daha pozitif anne-fetal bağlanmaya sahip olduğu ve doğum sonrası erken dönemde daha yüksek anne plazma oksitosin düzeylerinin, daha olumlu anne temsilleri ve bebeğe karşı daha güçlü bağlanma duyguları ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (Kohlhoff ve ark., 2017). Evcil hayvan sahipliğinin, bağlanma, hayvanlara karşı olumlu tutum, merhamet, empati ve olumlu sosyal davranış sağladığını belirtilmektedir (Minatoya ve ark., 2020). Matsumura ve ark. (2022) yayınladıkları çalışmada gebelik sırasında bir köpeğe sahip olmanın, doğumdan sonraki bir ay ve altı ayda depresyon ve anksiyete semptomlarının azalmasında etkili olduğunu ve köpekleri olan yeni annelerde, doğumdan 12 ay sonra psikolojik sıkıntıda azalma belirtileri gözlemlendiğini belirtmişlerdir (Matsumura ve ark., 2022). Evcil hayvan sahipliğine ve ruh sağlığı ilişkine yönelik çalışmalar genellikle yaşlılar, yalnız yaşayanlar, evsizler üzerine yapılmıştır. Fakat gebelik ve postpartum dönem sırasında ilişkiye odaklanan çalışma sayısı sınırlıdır (Matsumura ve ark., 2022).

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile evcil hayvan sahibi olmanın postpartum dönem maternal bağlanmaya etkisini incelemek amaçlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Türü

Araştırma kesitsel türdedir.

2.3. Araştırmanın Soruları

Evcil hayvan sahibi olmanın postpartum dönem maternal bağlanmaya etkisi var mıdır?

2.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmaya evcil hayvan sahibi olan ve evcil hayvan sahibi olmayan postpartum 0-6. ay arasında olan anneler dahil edilmiştir. Çalışmanın örnekleminin belirlenmesinde Open Epi hesaplama aracı kullanılmıştır. Ülkemizde gebelik ve postpartum dönemde evcil hayvana sahip kadın oranı bilinmemektedir. Bu nedenle Matsumura ve arkadaşlarının (2022) çalışmasında dahil edilen örneklem sayısı baz alınarak örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır (Matsumura ve ark., 2022). Örneklem sayısı minimum örneklem büyüklüğü %95 Güven Aralığı %50 görülme sıklığı ve %5 yanılğı düzeyinde n=383 olarak hesaplanmıştır. Buna göre evcil hayvan sahibi olan 192 anne ve evcil hayvan sahibi olmayan 192 anne olmak üzere toplam 384 annenin çalışmaya dahil edilmesi planlanmıştır. Araştırmaya 49 evcil hayvan sahibi olan, 35 evcil hayvan sahibi olmayan anne katılmıştır (n:84).

2.5. Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Araştırma Ekim 2022–Mart 2023 tarihleri arasında online anket yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama araçları Google formlar üzerinden düzenlenmiştir. Çevrim içi hazırlanan form, Facebook, Instagram, Twitter, Whatsapp gibi sosyal medya platformlarından iletilerek annelere ulaştırılmıştır. Anneler çevrim içi anket formunun ilk bölümünde bilgilendirilmiş onam kısmını okuyup kabul ettikten sonra soru formuna ulaşabilmişlerdir. Anneler onam formunu onaylamalarının ardından sosyo-demografik özellikler tanıtım formu ve maternal bağlanma ölçeğini doldurmuşlardır.

Sosyo- Demografik Özellikler Tanıtım Formu: Form sosyo-demografik özelliklere yönelik 14 soru, obstetrik özelliklere yönelik 5 soru ve evcil hayvan sahibi olmaya yönelik 12 soru olmak üzere toplam 31 sorudan oluşmaktadır (Güngör ve ark., 2021; İnano ve ark., 2021; Matsumura ve ark., 2022).

Maternal Bağlanma Ölçeği: Maternal Bağlanma Ölçeği, Mary E. Muller tarafından, 1994 yılında “*maternal sevgiyle bağlanmayı ölçmek*” amacıyla geliştirilmiş, Türkçe geçerlik ve güvenilirliği 2009 yılında Kavlak ve Şirin tarafından yapılmıştır. Ölçek dördümlü likert tipinde, 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte puan hesaplaması her zaman:4 puan, sık sık: 3 puan, bazen:2 puan ve hiçbir zaman:1 puan şeklinde hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 26, maksimum puan ise 104’tür ve puan yüksekliği, anne-bebek arasında bağlanmanın yüksek olduğunu ifade etmektedir (Kavlak ve Şirin, 2009). Kavlak ve Şirin’in (2009) çalışmasında ölçeğin cronbach alfa değeri birinci uygulamada 0,77 (birinci ay), ikinci uygulamada (dördüncü ay) 0,82 olarak tespit edilmiştir (Kavlak ve Şirin, 2009; Karabulut 2013). Araştırmamızda ölçeğin cronbach alfa değeri 0,87 olarak saptanmıştır. Ölçeğin kullanımı için sözel izin alınmıştır.

2.6. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için bir üniversitenin bilimsel araştırmalar etik kurulundan onay alınmıştır (10.10.2022 tarih ve E.52682 sayılı yazı). Çalışmaya katılan annelerden bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmıştır.

2.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın verilerinin toplanması sırasında annelerin çalışmaya katılmak istememesi ve yeterli örneklem sayısına ulaşamaması araştırmanın önemli sınırlılığını oluşturmaktadır.

2.8. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada yer alan değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov analizi ile değerlendirilmiştir. Annelerin tanımlayıcı özellikleri ve ölçek puan ortalaması olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Annelerin sosyodemografik özellikleri ile evcil hayvan sahibi olma özellikleri ve ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Çalışmaya katılan ve evcil hayvan sahibi olan annelerin yaş ortalaması $30,02 \pm 4,11$, evcil hayvan sahibi olmayan annelerin yaş ortalaması $29,46 \pm 3,72$ dir. Evcil hayvan sahibi olan annelerin ortalama ilk gebelik yaşı $28,18 \pm 4,06$ (min:19, max:40), toplam gebelik sayısı ise $1,35 \pm 0,69$ (min:1, max:4)’dir. Evcil hayvan sahibi olmayan annelerin ilk gebelik yaşı $28,00 \pm 3,43$ (min:22, max:36), toplam gebelik sayısı ise $1,37 \pm 0,69$ (min:1, max:4)’dir. (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Değişkenler	Evcil Hayvan Sahibi Olan		Evcil Hayvan Sahibi Olmayan		Toplam		İstatistiksel Değer F/ χ^2	P Değeri
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Eğitim								
Lise	5	10,2	4	11,4	9	10,7	0,367	0,546
Yüksekokulu/Üniversite	31	63,3	24	68,6	55	65,5		
Lisansüstü	13	26,5	7	20,0	20	23,8		
Çalışma Durumu								
Evet	33	67,3	27	77,1	60	71,4	0,960	0,327
Hayır	16	32,7	8	22,9	24	28,6		
Eş Eğitim Durumu								
Lise	9	18,4	8	22,9	17	20,2		
Yüksekokulu/Üniversite	31	63,2	21	60,0	52	61,9	0,171	0,680
Lisansüstü	9	18,4	6	17,1	15	17,9		
Sağlık Güvencesi								
Var	49	100,0	34	97,1	83	98,8	1,417	0,234
Yok	0	0,00	1	2,9	1	1,2		
Kronik Hastalık								
Var	6	12,2	35	100,0	6	7,1	4,615	0,032*
Yok	43	87,8	0	0,00	78	92,9		
Gebeliğin Planlı Olma Durumu								
Evet	43	87,8	29	82,9	72	85,7	0,400	0,527
Hayır	6	12,2	6	17,1	12	14,3		
Toplam	49	100	35	100	84	100		

Evcil hayvan sahibi olan annelerin evcil hayvanı ile ilgili bilgileri incelendiğinde %75,5'inin kediye sahip olduğu saptanmıştır. Anneler ortalama $3,31 \pm 2,27$ (min:1, max:10) yıldır evcil hayvanı ile birlikte olduğunu ve gün içerisinde ortalama $6,42 \pm 7,31$ (min:0, max:24) saat vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Annelerin %6,1'i evcil hayvan sahibi olmanın gebelik düşüncesini etkilediğini belirtmiştir. Annelerin %83,7'si kendi istediği için evcil hayvan beslediğini, %59,2'si evcil hayvanın bakımından sorumlu kişinin kendisi olduğunu belirtmiştir. Annelerin %10,2'si gebelik sürecinde evcil hayvanından uzaklaşmayı düşündüğünü belirtmiştir. %98,0'i evcil hayvan sahibi olmanın bebeği ile iletişimde yararlı olacağını düşünmekte, %8,2'si evcil hayvanının bebeği karşı tutumunun olumsuz olduğunu belirtmektedir. Annelerin %69,4'ü daha önce evcil hayvanını kaybettiğini belirtmiştir. Annelerin %52,1'i evcil hayvanını barınaktan sahiplendiğini belirtmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Evcil Hayvan Sahibi Olan Bireylerin Özellikleri

Değişkenler	Sayı	Yüzde
Evcil hayvanın türü		
Kedi	37	75,5
Köpek	8	16,3
Kuş	4	8,2
Evcil hayvan sahibi olmanın gebelik düşüncesini etkileme durumu		
Evet	3	6,1
Hayır	46	93,9
Evcil hayvan beslemede etkili olan faktör		
Kendi isteğim	41	83,7
Eşim/çocuğumun isteği	8	16,3
Evcil hayvanın bakımından sorumlu kişi		
Kendim	29	59,2
Eşim	11	22,4
Eşim ve ben	9	18,4
Gebelik sürecinde evcil hayvandan uzaklaşma düşüncesi		
Evet	5	10,2
Hayır	44	89,8
Evcil hayvan sahibi olmanın bebeği ile iletişimde yararlı olma düşüncesi		
Evet	48	98,0
Hayır	1	2,0
Evcil hayvanın bebeğe karşı tutumu		
Olumlu	45	91,8
Olumsuz	4	8,2
Evcil hayvan kaybı		
Evet	34	69,4
Hayır	15	30,6
Evcil hayvan sahiplenme şekli*		
Barınaktan/sokaktan sahiplendim	25	52,1
Satın aldım	12	25,0
Hediye edildi	9	18,8
Diğer	2	4,1
Toplam	49	100

*48 kişi yanıt vermiştir.

Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalamaları değerlendirildiğinde, evcil hayvan sahibi olan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalaması $97,26 \pm 6,59$ (min: 76, max:104), evcil hayvan sahibi olmayan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalaması $97,82 \pm 4,57$ (min: 85, max:104)

olarak saptanmış ve evcil hayvan sahibi olan anneler ile evcil hayvan sahibi olmayan anneler arasında maternal bağlanma ölçek puan ortalamaları açısından istatistik bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan annelerin maternal bağlanma ölçek puan ortalamaları

Değişken	Evcil Hayvan Sahibi Olan		Evcil Hayvan Sahibi Olmayan		İstatistiksel Değer/t	P değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS		
Maternal Bağlanma Ölçek Puanı	97,26	6,59	97,82	4,57	-0,435	0,664

Evcil hayvan sahibi olan annelerin evcil hayvan sahibi olma ile ilgili özellikleri ve maternal bağlanma ölçek puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Evcil hayvan sahibi olma özellikleri ile maternal bağlanma ölçek puan ortalamasının karşılaştırılması

Değişkenler	n	MBÖ puanı			t/F değeri	P değeri
		Ort	SS			
Evcil hayvanın türü						
Kedi	37	97,08	6,97			
Köpek	8	97,37	5,55	0,112		0,894
Kuş	4	98,75	6,13			
Evcil hayvan sahibi olmanın gebelik düşüncesini etkileme durumu						
Evet	3	99,66	0,57	0,647		0,521
Hayır	46	97,10	6,78			
Evcil hayvan beslemede etkili olan faktör						
Kendi isteğim	41	97,53	6,87	0,648		0,520
Eşim/çocuğumun isteği	8	95,87	5,11			
Evcil hayvanın bakımından sorumlu kişi						
Kendim	29	97,32	7,56			
Eşim	11	97,36	4,65	0,016		0,984
Eşim ve ben	9	96,88	6,37			
Gebelik sürecinde evcil hayvandan uzaklaşma düşüncesi						
Evet	5	99,00	2,91	0,616		0,541
Hayır	44	97,06	6,88			
Evcil hayvanın bebeğe karşı tutumu						
Olumlu	45	97,08	6,81	-0,624		0,536
Olumsuz	4	99,25	2,98			
Evcil hayvan sahiplenme şekli*						
Barınaktan/sokaktan sahiplendim	25	96,76	8,07			
Satın aldım	12	99,08	4,69	0,467		0,707
Hediye edildi	9	97,77	4,37			
Diğer	2	94,50	0,70			

4. Tartışma

Tarih boyunca hayvanlar, tarım ve evcil hayvan sahipliği de dahil olmak üzere toplumda önemli bir rol oynamıştır. Evcil hayvanlar doğayla bir bağ oluşturabilir, eğlence ve iş aktivitelerinde işlev görebilir ve evlerimizde arkadaşlık sağlayabilir. Evcil hayvan sahipliği, insan-hayvan etkileşiminin en yaygın biçimidir ve evcil hayvanlar sahiplerinin fiziksel ve zihinsel sağlığına olumlu etki gösterebilir (Scoresby ve ark., 2021). Bu durumdan yola çıkarak evcil hayvan sahibi olmanın postpartum dönem maternal bağlanmaya etkisini incelediğimiz araştırma sonucunda evcil hayvan sahibi olan ve olmayan annelerin maternal bağlanma düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Literatürde evcil hayvan sahibi olmanın maternal bağlanma düzeyine etkisini inceleyen çalışma bulunmamaktadır. Gebelik ve doğum sonu dönemde yapılan çalışmalarda daha çok postpartum depresyon, obezite, bulaşıcı hastalıklar gibi konular üzerine odaklanılmıştır. Gebelik döneminde evcil hayvan sahipliği ve annelerin postpartum bir yıla kadar ruh sağlığı durumunun incelendiği bir çalışmada, evcil hayvan olarak köpek beslemenin azalmış yalnızlık, artmış özsaygı ve zihinsel stres esnasında azalmış sempatik aktivite ile ilişkili bulunmuştur. Çalışmada köpek sahibi olmanın anne ruh sağlığı sorunları için koruyucu bir faktör olduğu, fakat kedi sahibi olmanın bir risk faktörü olduğu belirtilmiştir (Matsumura ve ark., 2022). Bu çalışmada bağlanma düzeyi açısından fark saptanmamasının örneklem sayısının az olması ve annelerin bebek ve evcil hayvanın birlikte bakımı ile ilgili endişelerinin olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada annelerin %59,2'si evcil hayvanın bakımından kendilerinin sorumlu olduğunu belirtmiştir. Temesi ve ark. (2019) anneliğe yönelik tutumlar, evcil hayvan besleme ve doğum sonrası depresyon belirtileri arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmada, kadınların %97'sinin, tek başlarına veya birinin yardımıyla (çoğunlukla aynı haneden) evcil hayvanlardan birincil derecede sorumlu olduklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda kadınların anneliği külfetli bir rol olarak algıladığı durumlarda, evcil hayvan sahipliğinin doğum sonrası depresif belirtiler görülme olasılığını artırdığı tespit edilmiştir (Temesi ve ark., 2019). Emzirme, anne bebek bağlanmasını etkileyen faktörlerinden biridir (Zeegers ve ark., 2017). İnano ve ark (2021) evcil hayvan sahibi olmanın annelerin üzerindeki yükü artırdığını, bu durumda annelerin çocukları ile daha az zaman geçirmesine neden olduğunu ve evcil hayvan sahibi olanların sadece anne sütü ile beslenme oranlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir (İnano ve ark., 2021). Temesi ve ark. (2019) ile İnano ve ark. (2021) çalışmalarına benzer şekilde çalışmamızda evcil hayvan sorumluluğunun beraberinde anneliğin getirdiği yükün emzirme düzeyini ve buna bağlı olarak bağlanma düzeyini etkilediği düşünülebilir.

Gebelik ruh sağlığı için potansiyel stres yaratan bir süreçtir. Özellikle evcil hayvanlardan insanlara bulaşabilen birçok bakteriyel, viral, paraziter ve fungal enfeksiyon hastalıklarının bulaş korkusu evcil hayvan sahibi olan gebelerde kaygı ve strese neden olabilir. Bu durumda kadınların gebelik ve doğum sonu dönemde evcil hayvanlarından ayrılmak istemelerine yol açabilir (Dinç ve ark., 2015; Güngör ve ark. 2021). Bu çalışmada annelerin %10,2'si gebelik sürecinde evcil hayvanından uzaklaşma düşüncesine sahip olduğunu ifade etmiştir. 709 gebeyi içeren prospektif bir kohort çalışmasında, gebelikleri sırasında evde kedileri veya köpekleri olan kadınların farklı vajinal floraya sahip olduğu ve bir kedinin varlığının kendi kendine bildirilen idrar yolu enfeksiyonlarının sıklığını artırdığı saptanmıştır (Stokholm ve ark., 2012). Zhang ve ark. (2022) gebelik sırasında kedi veya köpek sahibi olmanın, özellikle aşırı kilolu, daha az eğitilmiş veya düşük gelirli gebeler arasında düşük tehdidi riskini artırdığını belirtmiştir (Zhang ve ark., 2022). Güngör ve ark.'nın (2021) çalışmasında ise evde kedisi olan gebelerin, evde kedi beslemeyen kadınlara göre daha fazla çevresel kaygıya sahip olduğu ve bu durumun Toxoplasma gondii bulaşma korkusuyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Güngör ve ark., 2021). Bu çalışmada evcil hayvana çoğunlukla bakım veren bireyler gebelerdir. Bu nedenle evcil hayvana temasın daha fazla olması bulaş riskini de beraberinde getirecektir. Evcil hayvanından gebelikte ayrılmak isteyen gebelerin bu durumu isteme nedeni sorgulanmasa da çalışmalarla benzer şekilde gebelik sürecinde hastalıkların bulaş riski olabileceği düşünülmektedir. Bu durum da annelerde kaygı ve strese, dolaylı olarak maternal bağlanmanın etkilenmesine neden olabilir.

5. Sonuç

Bu çalışmanın sonucunda evcil hayvan sahibi olan annelerle evcil hayvan sahibi olmayan anneler arasında maternal bağlanma düzeyi açısından fark olmadığı saptanmıştır. Bu durumun araştırma örneklem sayısının yetersiz olması, annelerin bebek bakımı konusundaki yük artışı kaygısı nedeniyle olabileceği düşünülmektedir. Bu noktada çalışmanın daha büyük örnekleme ve farklı türde evcil hayvana sahip annelerde gerçekleştirilmesi yanı sıra sağlık çalışanları tarafından gebelere evcil hayvan sahibi olmanın yararları ve riskleri konusunda bilgilendirmenin yapılması önerilmektedir.

Yazarların Katkısı

Konu seçimi: EŞÇ, RT, ES, ES; Tasarım: EŞÇ, RT, ES, ES; Planlama: EŞÇ, RT, ES, ES; Veri toplama ve analiz: EŞÇ, RT, ES, ES; Makalenin yazımı: EŞÇ, RT, ES, ES; Eleştirel gözden geçirme: EŞÇ, RT, ES, ES.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması yaşamadıklarını beyan etmişlerdir.

Kaynakça

Adhikari, A., Jacob, N.K., Hansen, A.R., Wei, Y., Snook, K., Liu, F., Zhang, J. (2019). Pet ownership and the risk of dying from lung cancer, findings from an 18 year follow-up of a US national cohort. *Environ. Res.* 173, 379–386. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2019.01.037>

Arpacıoğlu, S. (2021). Evcil hayvan sahibi olmanın, psikolojik sağlık ve bağlanma ile ilişkisinin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 32(2), 22 - 22.

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology*, 3, 234. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>

Bowlby J (1988). Developmental Psychiatry Comes Of Age. *Am J Psychiatry*. Jan;145(1):110.

Dinç, G., Doğanay, M., & İzgür, M. (2015). Pet hayvanlardan insanlara bulaşan önemli bakteriyel enfeksiyonlar. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, 72(2), 163-174. <https://doi.org/10.5505/TurkHijyen.2015.81557>

Güngör, N. D., Gürbüz, T., Bozkurt, S., Dokuzeylül, B., Erman, O. R., & Cengiz, F. (2021). Evaluation of toxoplasmosis risk on anxiety and perception of cat owner pregnant women. *Journal of Experimental and Clinical Medicine*, 38(2), 154-158. <https://doi.org/10.52142/omujecm.38.2.18>

Inano, H., Kameya, M., Sasano, K., Matsumura, K., Tsuchida, A., Hamazaki, K., ... & Hasegawa, T. (2021). Factors influencing exclusive breastfeeding rates until 6 months postpartum: the Japan Environment and Children's Study. *Scientific Reports*, 11(1), 1-11. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-85900-4>

Kavlak, O., & Şirin, A. (2009). Maternal bağlanma ölçeği'nin türk toplumuna uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1).

Kohlhoff, J., Eapen, V., Dadds, M., Khan, F., Silove, D., & Barnett, B. (2017). Oxytocin in the postnatal period: Associations with attachment and maternal caregiving. *Comprehensive Psychiatry*, 76, 56-68. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2017.03.010>

Levine, A., Zagoory-Sharon, O., Feldman, R., & Weller, A. (2007). Oxytocin during pregnancy and early postpartum: individual patterns and maternal-fetal attachment. *Peptides*, 28(6), 1162-1169. <https://doi.org/10.1016/j.peptides.2007.04.016>

- Matsumura, K., Hamazaki, K., Tsuchida, A., & Inadera, H. (2022). Pet ownership during pregnancy and mothers' mental health conditions up to 1 year postpartum: A nationwide birth cohort—the Japan environment and Children's study. *Social Science & Medicine*, 115216. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.115216>
- Minatoya, M., Araki, A., Miyashita, C., Itoh, S., Kobayashi, S., Yamazaki, K., ... & Japan Environment and Children's Study Group. (2020). Cat and dog ownership in early life and infant development: A prospective birth cohort study of japan environment and children's study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(1), 205. <https://doi.org/10.3390/ijerph17010205>
- Mutlu, B., Erkut, Z., Yıldırım, Z., & Gündoğdu, N. (2018). A review on the relationship between marital adjustment and maternal attachment. *Revista da Associação Médica Brasileira*, 64, 243-252.
- Nacar, E. H., & Gökkaya, F. (2019). Bağlanma ve maternal bağlanma konusunda bir derleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(1), 50-56. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.19.1.06>
- Scoresby, K. J., Strand, E. B., Ng, Z., Brown, K. C., Stilz, C. R., Strobel, K., ... & Souza, M. (2021). Pet ownership and quality of life: A systematic review of the literature. *Veterinary Sciences*, 8(12), 332. <https://doi.org/10.3390/vetsci8120332>
- Stokholm, J., Schjørring, S., Pedersen, L., Bischoff, A. L., Følsgaard, N., Carson, C. G., ... & Bisgaard, H. (2012). Living with cat and dog increases vaginal colonization with *E. coli* in pregnant women. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0046226>
- Temesi, A., Bunford, N., & Miklósi, Á. (2020). Associations among attitudes towards motherhood, pet-keeping, and postpartum depression symptoms. *Biologia Futura*, 71(1), 153-164. <https://doi.org/10.1007/s42977-020-00007-7>
- Vanwalleghem, S., Miljkovitch, R., Sirparanta, A., Toléon, C., Leclercq, S., & Deborde, A. S. (2023). Maternal attachment networks and mother–infant bonding disturbances among mothers with postpartum major depression. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(12), 6155.
- Westgarth, C., Liu, J., Heron, J., Ness, A. R., Bundred, P., Gaskell, R. M., ... & Dawson, S. (2012). Dog ownership during pregnancy, maternal activity, and obesity: a cross-sectional study. *PloS One*, 7(2), e31315. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0031315>
- Zeegers, M. A., Colonesi, C., Stams, G. J. J., & Meins, E. (2017). Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant–parent attachment. *Psychological Bulletin*, 143(12), 1245. <https://doi.org/10.1037/bul0000114>
- Zhang, Z., Yu, Y., Yang, B., Huang, W., Zhang, Y., Luo, Y., ... & Yin, C. (2022). Association between Pet Ownership and Threatened Abortion in Pregnant Women: The China Birth Cohort Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(23), 16374. <https://doi.org/10.3390/ijerph192316374>